

Inhoudsopgave

Inleiding	15
DEEL 1 Pedagogische kwaliteit in de kinderopvang	21
Inleiding	22
1 Pedagogische basisdoelen	23
2 Theoretisch model van beïnvloedende factoren	24
3 Welbevinden, basisbehoeften en ontwikkelingstaken	26
3.1 Basisbehoeften van kinderen	26
3.2 Ontwikkelingstaken	27
4 Realiseren van pedagogische doelen	29
4.1 Realiseren van veiligheid	29
4.2 Realiseren van persoonlijke competentie	29
4.3 Realiseren van sociale competentie	30
4.4 Waarden en normen	30
5 Drie factoren voor een goed functionerende groep	31
5.1 De groepsleiding	31
5.2 De groep kinderen	32
5.3 De materiële omgeving	33
6 Samenvatting	34
DEEL 2 Groepsindeling	35
Inleiding	36
Voorbeelden	
De (mee)groeigroep	37
Schoolgebonden tafelgroepen	38
1 Cijfers over groepsindeling in Nederland	39
1.1 NCKO-onderzoek 2005	39
1.2 Inventarisatie NIZW 2006	39
2 Aanbevelingen uit de praktijk	41
2.1 Baby's (0 - 15 maanden)	41
2.2 Dreumesen (15 maanden tot 2 à 2 ½ jaar)	41
2.3 Peuters (2 à 2½ jaar – 4 jaar)	43
2.4 Kleuters (4 – 6 jaar)	43
2.5 Schoolkinderen (6 - 12 jaar)	44
3 Motieven bij groepsindeling	45
3.1 Pedagogische motieven	45
3.2 Bedrijfsmatige motieven	45
3.3 Wensen van ouders en kinderen	45
3.4 Feitelijke situatie	46
3.5 Wet- en regelgeving	46
4 Kiezen voor een groepsindeling	49
4.1 Tegengestelde belangen	49
4.2 Prioriteiten stellen	49
4.3 Voorbeelden van prioriteiten	50
4.4 Eigen streefniveau bepalen	51

5	Kenmerken van de groep	52
5.1	Groepsopbouw: wie?	52
5.2	Groepsgrootte: hoeveel?	52
5.3	Stabiliteit: vast of wisselend?	52
5.4	Typering van groepen	53
5.5	Model Groepsindeling en kwaliteit	53
5.6	Onderzoek naar groepsindeling en kwaliteit	54
6	Variaties in groepsopbouw	56
6.1	Naar leeftijd	56
6.2	Naar kindkenmerken	57
7	Variaties in groepsgrootte	59
7.1	Naar grootte	59
7.2	Clustering	59
7.3	Grenzen bepalen	60
8	Variaties in stabiliteit	61
8.1	Naar aantal dagen	61
8.2	Vastedagencombinaties	62
8.3	De groep lang bijeenhouden	62
8.4	Vaste groepsleiding	63
8.5	Grenzen bepalen	63
9	Invloed van groepsindeling op pedagogische basisdoelen	64
9.1	Bieden van emotionele veiligheid	64
9.2	Ontwikkelen van persoonlijke competentie	65
9.3	Ontwikkelen van sociale competentie	66
9.4	Overdragen van waarden en normen	67
10	Voor- en nadelen van verschillende groepsindelingen	68
10.1	Horizontale groep	68
10.2	Verticale groep	69
10.3	Kleine groep	69
10.4	Grote groep	70
10.5	Stabiele groep	70
10.6	Wisselende groep	70
11	Planning en bezetting	72
11.1	Leegstand voorkomen op woensdag en vrijdag	72
11.2	Vastedagencombinaties	73
11.3	Oudere schoolkinderen	73
11.4	Evenwichtige leeftijdsopbouw	73
11.5	Evenwicht in de groepsgroottes	74
12	Groepsmanagement	75
12.1	Groepsfunctioneren verbeteren	75
12.2	Taken in en voor de groep	76
12.3	Taakverdeling tijdens het werken in de groep	76
13	Checklist groepsindeling	78
	DEEL 3 Opendeurenbeleid	83
	Inleiding	84
	Voorbeelden	
	Opendeurbeleid als pedagogisch concept	84
	Altijd opendeurenbeleid	86

1	Ontwikkeling in pedagogische inzichten	87
1.1	De functionele inrichting	87
1.2	Nadruk op ontwikkelingsstimulering en eigen keuze	87
2	Wat is opendeurenbeleid?	90
2.1	De term opendeurenbeleid	90
2.2	Definitie	91
2.3	Essentiële kenmerken	92
3	Doelen van opendeurenbeleid	94
3.1	Pedagogische doelen	94
3.2	Verbinding met de pedagogische basisdoelen	95
3.3	Opname in het pedagogische beleidsplan	95
3.4	Organisatorische neven-doelen	96
4	Variaties in opendeurenbeleid	98
4.1	Naar activiteit	98
4.2	Naar keuzemogelijkheid	99
4.3	Naar groepsvorming	99
4.4	Naar leeftijd	100
4.5	Naar tijdsindeling	101
5	Veelvoorkomende modellen	103
5.1	Vrij spelen op eigen initiatief in het gebouw	103
5.2	Georganiseerde activiteiten in vastgestelde (leeftijds)groepen	104
5.3	Vrij spelen en georganiseerde activiteiten naar keuze	104
5.4	Bezoekregeling	104
6	Pedagogische aandachtspunten	105
6.1	Veiligheid bieden	105
6.2	Wenbeleid	106
6.3	Vaste banden tussen kinderen en leidsters	106
6.4	Zicht houden op kinderen	106
6.5	Ondersteunen van kinderen	106
6.6	Begeleiden van de groepsvorming en samen spelen	107
6.7	Verrijken van (samen)spel	107
6.8	Aandacht voor kwetsbare kinderen	107
6.9	Kinderparticipatie	107
7	Organisatorische aandachtspunten	108
7.1	Structuur in leeftijdsgroepen	108
7.2	Mogelijkheden voor kleine groepjes	109
7.3	Activiteiten voor iedereen	109
7.4	Kleine en grote ruimtes	109
7.5	Inrichting	110
7.6	Vaste groepsruimtes inzetten	100
7.7	Buitenruimtes	111
7.8	Risico-inventarisatie	111
7.9	Verantwoordelijkheid en overzicht	112
7.10	Brengen van kinderen naar activiteit	112
7.11	Samenwerking en communicatie	112
7.12	Taakverdeling van groepsleiding	112
7.13	Praktische voorbereiding	113
7.14	Contact met ouders	113
7.15	Evaluatie	113

8	Invoeren van opendeurenbeleid	114
8.1	Werkplan opendeurenbeleid	114
8.2	Checklist opendeurenbeleid	115
	DEEL 4 Instrumenten voor groepsindeling	121
	Inleiding	122
	Instrumenten	122
	Gebruik	122
1	Rekenhulp Stabiliteit in de groep	124
1.1	Stabiliteit van de groep kinderen	124
1.2	Stabiliteit van de leidster	125
1.3	Andere indicaties voor stabiliteit	126
2	Observatielijst Kind in de groep	127
2.1	Uitvoeren van observaties	128
2.2	Invullen van gegevens	128
2.3	Verwerken van gegevens	128
2.4	Toelichting op observatielijst	129
	Formulieren	133
3	Observatielijst Groepsfunctioneren	142
3.1	Vorbereiden	142
3.2	Invullen van gegevens	142
3.3	Verwerken van gegevens	143
3.4	Gedragsbeschrijvingen Groepsfunctioneren Baby's: 0 tot 1½ jaar	143
	Formulieren	146
3.5	Gedragsbeschrijvingen Groepsfunctioneren Kinderen: 1½ tot 12 jaar	148
	Formulieren	150
4	Logboek Individuele aandacht	157
	Samenvatting en conclusies	159
	Geraadpleegde literatuur	163
	Begrippenlijst	165
	Bijlage Wetenschappelijk onderzoek naar aspecten van groepsindeling	169
	Nederlands Jeugdinstituut/NJi	175